

भारताची मेट्रो वूमन अश्विनी भिडे

सांगलीसारख्या निमशहरी गावात मराठी माध्यमात शिकलेली, दहावी-बारावी गुणवत्ता यादीत आलेली, मध्यमवर्गीय कुटुंबातून वाढलेली, पण सुरुवातीपासूनच वेगळे काहीतरी करायचे होते त्यामुळे इंजिनिअरिंग, मेडिकलच्या त्यावेळच्या ठरलेल्या वाटांवर न जाता आर्ट्सला अॅडमिशन घेतली. स्पर्धा परीक्षा देण्याचा निर्णय घेतला. घरच्यांनीही विरोध केला नाही. वाचनाची आवड होतीच, त्यामुळे झपाटल्यासारखा अभ्यास केला. लेखी परीक्षा, मुलाखत असे टप्पे पार करत अश्विनी १९९५ बॅचमध्ये भारतात महिलांमध्ये पहिली आली.

सुरुवातीच्या काळात इचलकरंजी, सिंधुदुर्ग अशा ठिकाणी काम करत २००० मध्ये नागपूरला जिल्हा परिषदेमध्ये चिफ ऑफिसर म्हणून बदली झाली. तत्पूर्वी १९९९ मध्ये आयएस अधिकारी असणारे डॉ. सतीश भिडे यांच्याशी तिचे लग्न झाले. दोघांची आपापल्या कामांवर पकड होती आणि एकमेकांशी उत्तम संवाद.

नागपूरमध्ये अश्विनीच्या शासकीय कारकिर्दीला खऱ्या अर्थाने एक वळण मिळाले. तिने विकासकामांबरोबरच कमी खर्चात लघू जलसिंचन करणारे बंधारे उभारण्यावर भर दिला. वनराई या संस्थेच्या मदतीने ही कामे केली. त्याला चांगले यश मिळाले. आज या बंधान्यांची नोंद 'अश्विनी बंधारे' अशी झालेली आहे. ही तिच्या कामाची; कामावर असणाऱ्या प्रेमाचीच पोच आहे. या उल्लेखनीय कामाबद्दल तिचे कौतुक तर झालेच, पण या मोहिमेकडे सगळ्यांचे लक्ष वेधले गेले. जे काम पूर्वी NGO करीत ते शासनाने हाती घेतले. हा प्रश्न अधोरेखित झाला. धोरणकर्त्यांनी याबाबत काही मूलभूत गोष्टी लक्षात घेतल्या आणि या आधारेच ग्राऊंड वॉटर कॉन्झर्वेशन अॅक्टची अंमलबजावणीही झाली. यानंतर महाराष्ट्राच्या राज्यपालांची उपसचिव

नागपूर आणि त्याच्या आसपासच्या परिसरामध्ये परंपरागत जलसंधारणाचे प्रयोग राबवण्यापासून आज मुंबईच्या वाहतुकीचा चेहरा आमूलाग्र बदल घडविणारी मुंबई मेट्रो! हे आव्हान लिलया पेलणारी आणि या प्रत्येकाला पूर्णत्वाकडे नेणारी, आयएस अधिकारी, अश्विनी भिडे ...

म्हणून तिने अतिशय महत्त्वाची कामे केली. विदर्भ आणि मराठवाड्याचा अनुशेष भरून काढण्याचे प्रलंबित काम तिने कमी कालावधीत पूर्ण केले. प्रसंगी ठाम भूमिका घेतली. तिच्या काही निर्णयांना तत्कालीन राज्यकर्त्यांनी आव्हानही दिले, पण 'न्याय्य भूमिका' हेच कामाचे सूत्र असल्याने तिला पाठिंबा मिळत गेला. एमएमआरडीएची जबाबदारी आल्यावर मात्र तिच्या समोरचे आव्हान जसे वाढले तसेच क्षितिजही विस्तारले.

साहित्यामध्ये एमए केलेली अश्विनी आता इंजिनिअरिंगचे धडे समजून घेऊ लागली. रोजच्या वापरातल्या टेक्निकल टर्म समजून घेण्यापासून जटील इंजिनिअरिंग ड्राइंगचा तिने कसून अभ्यास केला. पुस्तके मदतीला होतीच, पण या प्रवासात टेक्निकलची विशेष आवड असणारे तिचे पती डॉ. सतीश भिडे यांचीही खूप मदत होती. याच काळात मुंबईकरांच्या आयुष्यात मोठा बदल घडवणारे अनेक प्रकल्प पूर्ण झाले. इस्टर्न फ्रीवे, सहारा एलिव्हेटेड रोड हे सर्व तिच्याच कार्यकाळात पूर्ण करण्याचे समाधान तिला मिळाले.

आज एमएमआरसीमध्ये ती मॅनेजिंग डायरेक्टर या

पदावर आहे. धावणाऱ्या मुंबईचा वेग आणखी वाढवणारा हा एक महत्त्वाकांक्षी प्रकल्प. मुंबई मेट्रो-३चा ३३.३ किलोमीटर लांबीचा हा कॉरिडॉर. कुलाबा ते आरे कॉलनी धावणारा. प्रकल्प जितका मोठा अडचणी तितक्याच आव्हानात्मक. जमीन अधिग्रहण, पर्यावरण खात्याकडून संमती, त्या भागातील रहिवाशांचे स्थलांतर, पुनर्वसन आणि ध्वनी प्रदूषणाच्या नियमांमध्ये ते सगळे बसवणे. हे सगळेच यानिमित्ताने अनुभवते आहे. रोजचा दिवस नवे काहीतरी

घेऊन येतो. खूप काही नवीन शिकायला ही मिळते आणि प्रयत्न प्रामाणिक असतील तर उत्तरही मिळतात. जनसंपर्क, संवादातूनच हे शक्य होते, यावर माझा विश्वास आहे. लोकांना चांगले इन्फ्रास्ट्रक्चर हवे असते, पण त्यांसाठी सुरुवातीला होणारा त्रास त्यांना नको असतो. अशावेळी बोलून, प्रश्नांची तीव्रता कमी करता येते. या प्रकल्पाविषयी बोलताना अश्विनीचा आत्मविश्वास स्पष्ट जाणवत असतो. कितीही अडचणी आल्या तरी त्या सोडवण्यासाठी तिच्या डोक्यात सतत विचारचक्र सुरू आहे ही जाणीव होत राहते. २०२१ मध्ये शासनाचा महत्त्वाकांक्षी प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी सर्वच

प्रयत्नांची पराकाष्ठा करताहेत. अश्विनी आणि संबंध एमएमआरसी टीमचे योगदान निश्चितच खूप महत्त्वाचे आहे. हे सगळे करत असताना तिची भूमिका मात्र मी एक माध्यम आहे. एवढीच असते. शासकीय यंत्रणेमध्ये काम करत असताना एक समाधान आहे. इथे देशासाठी, भारतीयांसाठी काम केल्याची भावना असते. वैयक्तिक पुरस्कारासाठी नाही. अश्विनीच्या कारकिर्दीच्या एका महत्त्वाच्या टप्प्यावर आज ती उभी आहे. यापूर्वीच्या तिच्या उल्लेखनीय कार्याची शासन दरबारी नोंद निश्चितच आहे आणि शासनकर्त्यांचा विश्वासही.

आता सोशल मीडियामुळे प्रकल्प आला की त्यावर उलटसुलट चर्चांना ऊत येतो. प्रत्येकजण मत मांडायला उत्सुक असतो. मेट्रो तीन बदलही हे होताना पाहिले. पण कोणीही प्रत्यक्ष चर्चेसाठी, समजून घेण्यासाठी पुढे येत नाही. तसे त्यांनी यावे. प्रकल्प आणि शासकीय यंत्रणा लोकाभिमुख झाल्या की अंमलबजावणी सोपी होईल. इति अश्विनी.

गेली पंधरा वर्षे अश्विनीला ओळखतेय.. friend.. philosopher.. guide.. म्हणून ती बरोबर आहे. एक अभ्यासू, रसिक, अत्यंत प्रामाणिक आणि कष्टाळू व्यक्तिमत्त्व. येणाऱ्या प्रत्येक आव्हानाकडे संधी म्हणून बघणारी आणि त्याचा सोने करणारी. मराठीतले किंबहुना त्याहीपेक्षा जास्त जगभरातलं साहित्य वाचणारी. चित्रपट बघून त्याचं उत्तम रसग्रहण करणारी. तात्कालीन मुद्द्यापेक्षा दीर्घकाळ परिणाम करणाऱ्या गोष्टींवर बोलण पसंत करणारी; स्वतःचे मत ठामपणे मांडणारी ही मैत्रीण!

काही दिवसांपूर्वी 'कौन बनेगा करोडपती' बघत होते. प्रश्न होता 'भारत में मेट्रोमॅन किसे कहा जाता है?'...माझ्या डोळ्यासमोर भविष्यातला प्रश्न येत होता... 'भारत में मेट्रो वूमन किसे कहा जाता है ?' उत्तर असेल 'अश्विनी भिडे आयएस'.

लक्षवेधी

श्रद्धा कुलकर्णी